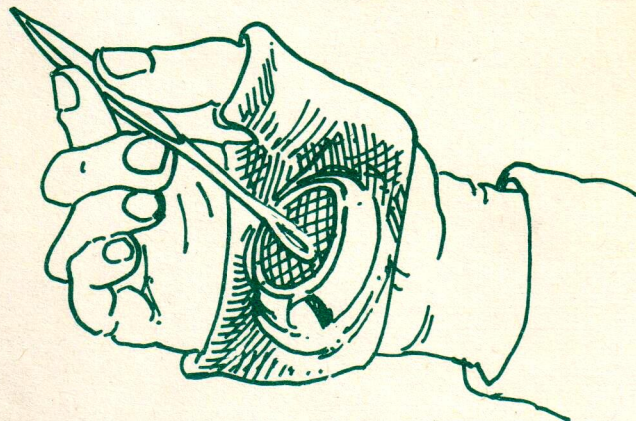

Over 'n week zitten ze weer op hun zeilmakersbankjes in de molen 'De Kat' aan de Zaanse Schans: de cursisten die het molenzeilmaken onder de knie willen krijgen. Is het ook voor korenmolenaars handig zo'n cursus te volgen? In elk geval heeft Henk de Boer al 'n paar mannen van onze club wat knepen van zijn vak bijgebracht. Lees meer over leuvers en grommers op de pagina's 4 en 5.

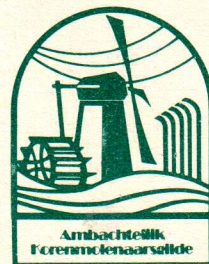

BEVREEMDEND

Het laatste nummer in 1985 alweer. Je kunt dus rustig stellen dat de winterige maanden eraan komen. We hebben juist de Korenmolendag afgesloten. Een kleine ronde langs enkele molenaars her en der in het land heeft tot het wat bevreemdende resultaat geleid dat we van een matig benutte Korenmolendag moeten spreken. Natuurlijk weten we lang niet van alle molenaars wat zij voor stunts hebben uitgehaald, maar het zestal dat wij hebben aangeschoten had niet veel speciaals ondernomen. In het algemeen had men de raambiljetten onder de bakkers verspreid - en die waren daar door de bank genomen best blij mee geweest - maar voor het overige: praktisch niks.

Het valt ons een beetje tegen. Vanzelf is niet iedereen in de wieg gelegd voor het grote propaganda-werk. Maar met een beetje durf en ondernemerslust kun je van zo'n dag toch echt wel iets meer maken. Een broodbakwedstrijd levert altijd een verhaaltje en een foto in de plaatselijke krant op, een molenmarkt idem dito.

Heus, wie een dergelijke dag niet aangrijpt om bekendheid te geven aan zijn molen en zijn ambacht, die mag eigenlijk de rest van het jaar ook niet klagen als de zaken zich niet ontwikkelen als hij wel zou hopen! Volgend jaar een nieuwe kans. En dan beter doen....

Oogst vol schot

Met vertragingen van één tot wel vier weken werd in augustus en september de vaderlandse graanoogst binnengehaald. Hoewel ook vorig jaar de oogst gemiddeld laat was, moet tot 1969 worden teruggegaan om een vergelijkbare oogstkwaliteit te vinden. De tarwe-oogst 1985 kan namelijk met één woord gekarakteriseerd worden: schot!

Nederland en geheel West-Europa was de laatste jaren gezegend met kwalitatief redelijke tot zeer goede oogsten, wat ongetwijfeld heeft bijgedragen aan de sterk gegroeide opbrengsten en de overschotten. Maar de oogst van dit jaar toonde een heel ander beeld en de handelaren, molenaars en fabrikanten zijn er danig van geschrokken. Met een klein voorbehoud voor Zeeland kan gesteld worden, dat alle belangrijke graangebieden in ons land in sterke mate last van schot hebben gehad. Dit

gold zowel voor de winter- als de zomertarwes, de schotgevoelige rassen voorop. Voor Noord-Duitsland en Denemarken was het niet anders, terwijl Groot-Brittannië een volledige misoogst had. België en Noord-Frankrijk kenden ook problemen met schot en pas in de nog zuidelijker gelegen gebieden wordt zuivere kwaliteitstarwe aangetroffen.

Een en ander betekende uiteraard een sterke verstoring van de traditionele graanhandel en veroorzaakte een nog steeds stijgende prijs voor baktarwe. De gewone doorsneekwaliteit (maximaal 6 procent schot!) is voor de broodbereiding niet te gebruiken.

Een daarentegen welkom neveneffect van de lagere hectare-opbrengsten is het betere eiwitgehalte van deze oogst. Inlandse tarwe toonde in sommige partijen wel 13 tot 13,5 procent ruw eiwit in de droge stof. Maar valgetallen (=

mate van schottigheid) boven de 200 - en dat is wel het minimum - treft men toch zelden aan in de Nederlandse nieuwe oogst.

Grote voorzichtigheid is dus geboden en wanneer men een klein monster heeft kan ons 'molenlaboratorium' van Jan Pijnappel snel en goedkoop uitsluitsel geven. Door te kopen in de gezamenlijke graaninkoop bij Arie Blok is men verzekerd van schotvrije baktarwe.

Wergroep Inkoop en Keuring

Ons uitje in de Rijnmond

Het uitje van het A.K.G. ging dit jaar naar het westen van het land en wel naar de Aeolus van Niek Boekestein in Vlaardingen.

Tegen half elf hadden de meeste molenaars met echtgenotes zich daar verzameld.

Het weerzien verliep in opperbste stemming, versterkt door het genot van koffie met cake of speculaas.

Een korte film over de restauratie en het bijpraten van de molenaars maakte dat men pas laat de molen ging bekijken. De meesten keken hun ogen uit bij het zien van de hoogte en de omvang van de molen. Ook de vele apparatuur in de molen trok de aandacht. Men kan zien dat er flink met de molen gewerkt wordt.

Boekestein liet ons tarwe zien van de nieuwe oogst die hij gebruikte en waar hij zeer tevreden over was. Doordat er zoveel te zien was, werd er laat aan de lunch begonnen. Men liet die zich goed smaken.

Voor de middag stonden een bezoek aan de Graan Elevator Maatschappij en een destilleerderij in Schiedam op het programma. Door een coördinatiefout kwam de eerste groep later dan gehoopt bij de G.E.M. Europoort aan. Na uitleg en een diapresentatie werden we rondgeleid over het terrein. Daar de groep te groot was, was het niet mogelijk een schip te bezoeken. De rest

bleek echter ook indrukwekkend genoeg:

- loscapaciteit van 1.000 ton per uur.
- weegcapaciteit van 600 ton per uur met weegbunkers die in ca. 30 seconden gevuld worden met 3.5 ton.

Nog wat meer cijfers:

- Overslag in 1984 ca. 15 miljoen ton, 28% granen en 72% derivaten, d.w.z. afvallen (van b.v. soja, oliehoudende zaden) voor de veevoederindustrie.

Door de EEG-garantieprijs op tarwe is de veevoederindustrie overgeschakeld naar derivaten als grondstof, vandaar de verschuiving van granen naar andere produkten. Bijna 90% wordt meteen overgeladen. Men is een overslagbedrijf en gebruikt de silo-opslag alleen voor korte periodes. Aan de buitenhaven wordt het uit zeeschepen gelost met behulp van vaste zuigers of zuigers op bokken. Het wordt dan gewogen, al dan niet opgeslagen en in de binnenhaven gelost voor vervoer naar de omliggende landen.

De eerste groep had nog geluk, de tweede groep was zo laat dat er voor hen alleen de uitleg en de dia's overbleven.

Als ander punt was er de destilleerderij. Veel grote vaten in de grond met allerlei sterk alcoholische dranken. Een aantal tanks kon 130.000 liter bevatten. Volgens de voorlichter gebeurde er nog

vrij veel ambachtelijk, met graan had het echter weinig meer te maken. Na de destilleerderij gingen we naar de bottelarij. Er waren nog maar vier mensen nodig om de flessen op de band te zetten, te vullen, verpakken en te palletiseren. Bij de expeditie kon men de vele soorten (ongeveer 140) bewonderen. Dit grote aantal is voornamelijk te danken aan het feit dat het hier een fusering betrof van een aantal kleine destilleerderijen. Na de rondleiding kon men een glaasje van een van de geproduceerde soorten krijgen.

Na de twee programmapunten was er een gezamenlijke maaltijd in Vlaardingen. Daar kwamen de contacten wederom op gang. De sfeer was bijzonder goed. Mevrouw en de heer Leenburg voegden zich daar ook bij het gezelschap.

Tegen achten was iedereen verzadigd en vertrokken de eersten. Velen hadden het echter zo naar de zin dat het afscheid maar moeilijk viel. Er was ondertussen al wel besloten dat er volgend jaar weer een uitje moet komen. Geopperd werd door leden van het bestuur om naar Limburg te gaan.

Als het weer zo leerzaam en gezellig wordt, met wel wat minder tijdproblemen, dan kan ik elke molenaar aanraden om mee te gaan.

Herman Schippers, Ingen

Geen wildgroei van niet-levensvatbare bedrijven

De laatste tijd komen er steeds meer molens dagelijks in bedrijf. Ook wordt door beginnende molenaars om adviezen gevraagd of het zijn moleneigenaren, zoals gemeentes en stichtingen, die om hulp en raad vragen omdat men van een eigen molen (romp) weer een levend bedrijf wil maken.

Op zichzelf is deze tendens vreugdevol en een goede ontwikkeling en ook een gevolg van het feit dat onze molens weer populair zijn. Het enthousiasme van de verschillende molverenigingen in Nederland is hier zeker niet vreemd aan. Ook het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde werkt eraan mee dat het molenaarsambacht meer wordt gewaardeerd, het molenaarsproduct een grotere afzet vindt en het publiek dat de molen kent en benut groter wordt.

Toch moeten er kanttekeningen worden geplaatst bij het verschijnsel van het toenemend aantal korenmolens dat weer in bedrijf wordt genomen.

We moeten ervoor waken dat door een ongebreidelde groei van het aantal in bedrijf zijnde molens een situatie als die van voor de oorlog terugkeert, toen er van enige collegialiteit geen sprake was. Het was toen heel gewoon om tegen te lage prijzen te werken, waarmee men ten koste van andere molenaars omzet verwerfde. Het gevolg was dat velen een marginaal bestaan leidden en dat de werktijden noodgedwongen te lang waren: men moest nu eenmaal aan een grotere omzet komen.

Ook nu al zijn er incidenteel voor-

komende gevallen waarbij men van elkaar klanten afsnoept en er ver onder de adviesprijzen wordt geleverd. Dit is een kwalijke zaak! In plaats van samenwerking en collegialiteit ontstaat soms hier en daar een harde concurrentie.

Kritiek

Deze tendens dateert al van vóór het moment, waarop de 'Cursus voor de korenmolenaar' van start is gegaan. Het is er in elk geval geen gevolg van. Die kritiek hebben we namelijk wel eens te horen gekregen: dat door de cursus de know-how van de vakman uit handen wordt gegeven.

Laten we wel wezen: het molenaarsvak is in de eerste plaats een praktijkvak. Door een boek en een cursus maak je nog geen molenaar. Boek en cursus zijn hulpmiddelen, maar naast theoretische kennis heb je 1) de ware instelling nodig, 2) de ervaring en 3) de molenaarspraktijkaanleg. Ontbreken die, dan wordt men nooit een goede molenaar.

In de molenaarscursus van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het ild van Vrijwillige Molenaars wordt ook duidelijk gewezen op het gevaar van 'wildgroei'. Het is allerminst de bedoeling van de cursus, dat nu iedereen gestimuleerd wordt zijn op zaterdag draaiende molen bedrijfsmatig te gaan exploiteren. De bestaande bedrijven zullen op de eerste plaats economisch sterk moeten blijven: zij bepalen het gezicht van het korenmolenaarsbedrijf naar buiten. Daarnaast zullen er

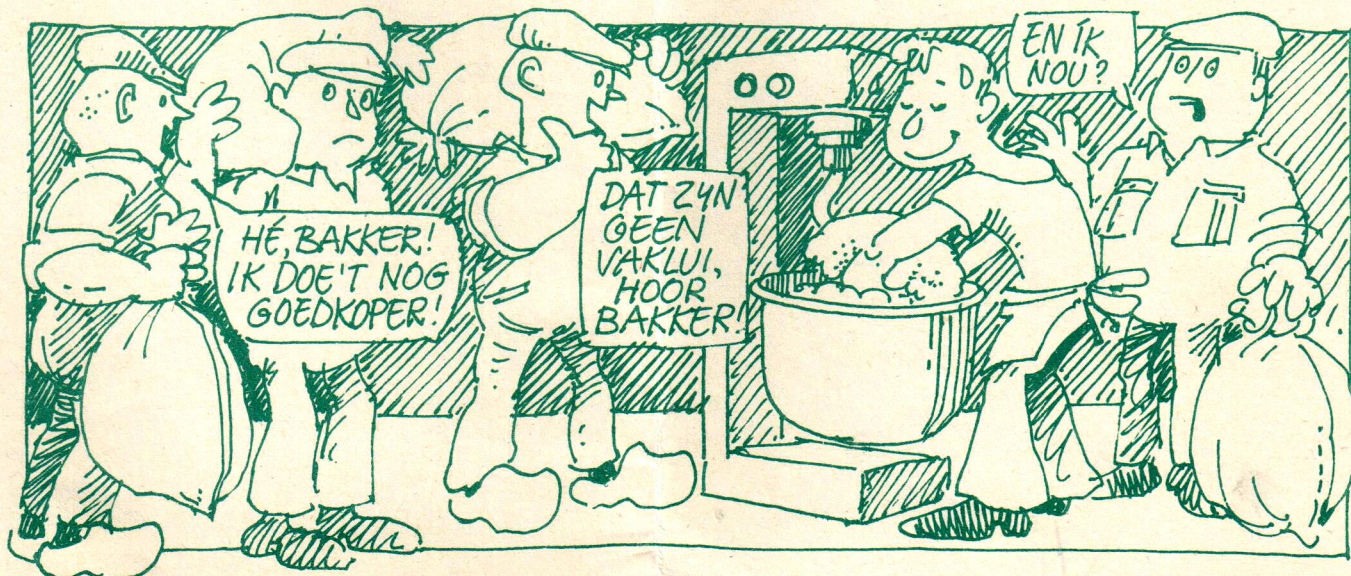
veel molens op zaterdag in bedrijf zijn, bemand met vrijwilligers. Ook zij dragen net zo goed het molenaarsvak uit, met dien verstande dat zij niet van hun molenaarswerk hoeven leven en ook minder klanten bedienen. Zolang deze vrijwilligers de beroepsmolenaar een eind verderop niet in de wielen rijden, kan deze combinatie uitstekend samengaan.

Verstandig

We moeten ons er alleen voor hoeden, dat er een wildgroei van niet-levensvatbare molenaarsbedrijven ontstaat. De Rijks- en Provinciale Diensten zouden bij restauraties en her- of nieuwbouwplannen beter moeten afwegen of het wel verstandig is de gemeente of stichting te adviseren hun molen in vol bedrijf te nemen. Er zal onder meer goed gekeken moeten worden naar de afzetmogelijkheden in de omgeving van de molen, die in bedrijf wordt gebracht, en zeker zal het een punt van overweging dienen te zijn dat een collega-vakmolenaar niet het brood uit de mond wordt gestoten.

Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde wil in de directe toekomst een rapport op tafel leggen ten dienste van gemeentelijke, provinciale en rijksinstaties van moleneigenaars en stichtingen, waarin een vestigingsbeleid voor molenbedrijven wordt bepleit. De bedoeling is daarmee een betere verdeling van fulltime-malende korenmolens over heel Nederland te bereiken.

H. Dobbe

Op 7 november om half acht is het weer zo ver: dan start 'n nieuwe jaargang van de cursus zeilmaken in de verfmolen 'De Kat' aan de Zaanse Schans. Vijf, zes molenaars "meer kunnen het er echt niet zijn, omdat alles met de hand moet worden vóórgedaan" zegt cursusleider Henk de Boer - worden vertrouwd gemaakt met de eerste beginselen van het vak.

Nieuwelingen krijgen de opdracht vooreerst hun eigen gereedschap te maken - het zeilmakersbankje, maar ook onontbeerlijke handgereedschappen als de marlspijkers, fitten en de zeilplaat - om vervolgens te beginnen aan hun proeflap. Als ze gewiekst zijn klaren ze het om in hun eerste winter al aan een eigen gefabriceerd molenzeil toe te komen. Anderen doen daar langer over. Maar praktisch voor iedereen die aan de cursus heeft meegedaan geldt dat-ie het spijtig vond als het seizoen weer was afgelopen. Je eigen zeilen maken, iets voor korenmolenaars? We zijn het aan Henk de Boer gaan vragen.

Hoe zit het - molenzeilen maken is voor een zeilmaker nauwelijks nog interessant. Een volleerd zeilenmaker als Henk de Boer moet acht uur ingespannen doorwerken om een molenzeil klaar te krijgen. Aan arbeidsloon dus, zeg maar, 400 gulden. Komt het doek bij en de andere materialen plus de overheadkosten. Voor een zeil betaal je gauw 7 tot 800 gulden. Iets anders is dat het werk van menige zeilmaker de toets van deskundige kritiek niet kan doorstaan. Om geld uit te sparen én om zeilen deskundig gemaakt en gerepareerd te krijgen moet de molenaar het eigenlijk maar liever zelf doen. Heb je het vak zo ver onder de knie, dat je kritisch gesprekspartner kunt zijn van de beroepszeilmaker en bovendien zelf snel en probleemloos een kapot zeil kunt herstellen OP DE MANIER ZOALS HET HOORT dan is er veel gewonnen. Daar komt de boodschap van De Boer zo'n beetje op neer.

En dat molenaars het zo ver kunnen brengen wordt nu voor de vierde winter in 'De Kat' bewezen.

Gestrikt

Het is allemaal begonnen met een toevallig bezoekje van De Boer aan de verfmolen. Hij gaf commentaar op de staat waarin de zeilen verkeerden. Ja, zeiden de molenaars, maar wist men er ook wat het repareren van zeilen wel niet kostte? De Boer knikte. "Haal ze d'r maar af en ik breng ze over 'n paar dagen terug." Toen zat-ie eraan

Cursus start 7 nov. voor v. «MET ZEILMAKEN MOND HOUDEN EN WERK GAAN»

vast: Piet Kempenaar en Sjors van Leeuwen, de molenaars van de verfmolen, maakten handig gebruik van De Boers bovenborrelende beroepstrots (zij het van het beroep dat hij sinds 1960 niet meer beroepsmatig uitoefent) en strikten hem voor een cursus. Die ging in november '82 van start. "Ik liet ze dus eerst dat gereedschap maken. Zo'n bankje en het nodige aan marlspijkers en zo. Dat kun je niet meer kopen. Zeilplaten zijn er wel, maar die zijn veel te smal. Daar kun je niet mee lijken. Nou, tot aan de gereedschapszak toe laat ik ze alles maken. Ik koop het leer voor de zeilplaat en een partij naalden."

"Als dat allemaal gebeurd en klaar is

en iedereen er al zo bij betrokken is dat ik niet meer het lef heb om een avond weg te blijven, dan krijgen ze een stuk zeildoek van 1,5 bij 1,5 waar ik gaten in snijd. Ik laat ze die stoppen en er stukken opzetten met de hand. Alles wat er aan een zeil aan toepassingen voorkomt wordt op dat proefstuk geleerd: bindsels maken, lijken, korte en lange splitsen maken, leuvers erop steken, de zwichtlijnen aanleggen en de festelingen, de grommers erin steken... nou ja, alles. Af en toe hoor je een schreeuw als er eentje verkeerd steekt...."

Een zachtzinnig leermeester is De Boer niet. Hij heeft met opzet de woensdagavond tot cursusavond verkoren: hij vindt dat je het ervoor moet overheb-

erde maal EN IS 'T: AAN HET N!»

ben zelfs voetbal op de t.v. te missen. En niet zo maar wegblijven of na half acht aankomen. Voor hem kun je er dan maar beter helemaal van afzien.

Het blijkt echter dat dat voor praktisch niemand een punt is. Ze willen er allemaal veel voor opzietten en dat is volgens De Boer de enig goede instelling omdat je er anders toch niets van opsteekt. Bovendien maakt hij er zich zelf ook niet met een Jantje van Leiden van af, want bij één avond in de week blijft het niet. Als er een cursist is die op een bepaald punt niet helemaal meekan, dan moet er iets anders voor hem worden opgezet, waarvoor het verlangde doel toch bereikt wordt. Ook dat kost tijd.

Spannend moment

"Als ze zich op die proeflap hebben uitgeleefd - en ze kunnen zien welke vorderingen ze hebben gemaakt - dan begint het echte werk. Dat is een spannend moment. Als dat eerste echte molenzeil eraan komt dan worden er geen grapjes meer gemaakt: dan is het doodstil en hoor je ze alleen maar zuchten. Want dat materiaal moet je leren aanvoelen. Daar ligt twintig, vijftwintig meter doek waarlangs ze bijvoorbeeld een touw moeten naaien. Je maakt steken tussen de tieren door en dat betekent dat je die tieren enigszins opvult zodat het touw uit gaat draaien. Als je nu dat touw niet telkens uit- of inslaat dan blijkt na drie meter naaien de hele boel er gedraaid aan te zitten. Dat moet er dus allemaal af en opnieuw gedaan. Weer gedraaid? Weer eraf. En daar hebben ze aan moeten wennen, dat ik er beslist het mes inzet om 't zootje eraf te snijden. De een kan dat makkelijker verwerken dan de ander, maar over het geheel moet ik zeggen dat ze een vrij groot incasseringsvermogen hebben."

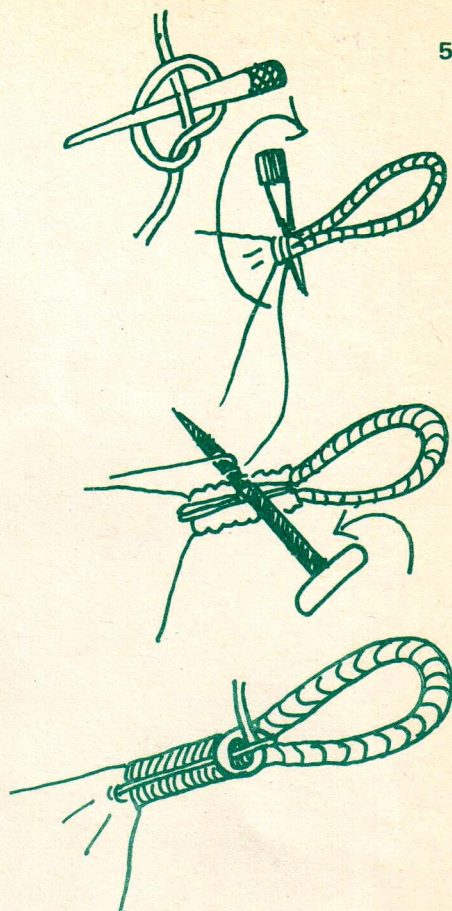
Niet beredeneren

"Harde les? Alles goed en wel, maar ik kan het niet anders doen. Je kunt het ze twintig keer vertellen, het komt neer op het dóén. Als er mensen bij zijn die theoretiseren, die de boel willen beredeneren, nou, die halen het niet. Ik heb 'ns iemand erbij gehad, 'n leraar. Die deed dat. Ik heb er vermeld van gestaan dat die man niks kon léren. Maar met zeilmaken is het doodeenvoudig: mond houden en aan het werk gaan! De rest zien we wel. Het is steeds opnieuw beginnen totdat je de slag te pakken hebt en dán pas kom je tot leuke resultaten."

"Het hangt helemaal van de persoon af hoe lang het duurt voor het zo ver is. De één zit na een seizoen al aan eigen zeilen en een ander doet daar drie jaar over. Het punt is: de mensen doen het wel, maar niet genoeg. Je moet routine opdoen en die krijg je als je zo'n twee, drie zeilen achter elkaar hebt gemaakt. En dán raak je het ook niet meer kwijt."

Knoeien met doek

"Niet alleen zit er niet veel vakmanschap onder de zeilmakers - het ouwe ambacht spreekt gewoon niet meer zo aan -, maar ook de kwaliteit van het doek is nogal achteruit gegaan. Het is praktisch allemaal import en er wordt soms mee geknoeid. Ik heb nu een rol zeildoek liggen, die gaat terug. De zelfkant is knoeiwerk en het doek is van ongelijke dikte. Als vakman voel je dat. Vroeger werd katoendoek in de kle-

densmeer gezet. Of in de kleurstof met lijnolie. Er werd meer aandacht aan geschonken. Maar nu is de situatie: als 't zeil een jaar of zeven heeft dienst gedaan en er zitten teveel verstellappen op, dan doen we het weg. Wij zeggen: na zeven jaar gaan we het zeil nog eens goed repareren en dan kan het nog eens twee of drie jaar mee. Dat bespaart. Maar 't is niet de grootste prikkel. De grootste inzet is dat we de oude, ambachtelijke manier van 't zeil maken in stand willen houden. Wij willen zeilen maken zoals het echt hoort. Ik ben ervan overtuigd dat we, als we 'n jaar of wat verder zijn, al een flinke groep mensen hebben op de molens die een bepaald stuk vakmanschap naar zich toe hebben gehaald. En dat is het stuk dat anders zou zijn verdwenen, want de bedrijfsmatig werkende zeilmaker doet het niet meer."

"Voeg daarbij dat het financieel interessant is en dat er ook tijdswinst is. Want een molenaar die in een onbewaakt moment een kapot zeil eraf gooit om er een uurtje aan te verstellen, die hoeft dat zeil geen dagen te missen. En dan gebeurt die reparatie óók nog eens zoals ze altijd is uitgevoerd. Volgens de regels van de kunst!"

Vakman

Henk de Boer weet natuurlijk waarover hij het heeft. Hij is in '49 begonnen als leerling-zeilmaker. In '56 heeft hij het diploma zeilmaker bij de Stoomvaart

Maatschappij Nederland gehaald en tot '60 heeft hij dat vak bij die maatschappij uitgeoefend. Nu werkt hij op een heel andersoortig bedrijf in Krommenie, maar hij laat al een beetje doorschemeren dat hij nog wel eens in zijn oorspronkelijk vak zal terugkomen: zijn vrije tijd zit ook nu al vol met duizend en één opdrachten. En ook met de cursus bezig zijn - dat merk je wel tijdens het gesprek - doet hij bijzonder enthousiast.

Of zijn cursus is uit te breiden? Die bal is eigenlijk al aan het rollen gekomen. Met zeven van zijn cursisten is Henk de Boer aan het demonstreren geweest op de jaarvergadering van het vrijwilligersgilde. Dat heeft veel losgemaakt. Ook van buiten de Zaanstreek zijn verzoeken gekomen om instructie. De oplossing zoekt De Boer in een meerledige opzet. Allereerst zou er een boekje moeten komen, waarvoor een meisje onder de cursisten al een eerste aanzet heeft gegeven. Daarmee zouden mensen aan het werk moeten die wekelijks bijeen komen. Eéns in de maand zou Henk de Boer dan een flink dagdeel zelf er kunnen zijn om een lastige 'passage' met de cursisten door te nemen. Nog beter zou zijn als veelbelovende leerlingen uit die groepen zich zozeer zouden bekwamen, dat zij op hun beurt hun groepje weer verder kunnen helpen. Maar essentieel is dat het allereerst goed op papier komt, meent De Boer. En natuurlijk zouden de korenmolenaars ook mee kunnen doen. Zelf zeilen maken is niet gekker dan zelf stellingplanken teren. Het zou beginnen met het zelf maken van het gereedschap.... Dan zou er het boekje zijn. Wekelijks zouden korenmolenaars in een regio met het (rode?) boekje samen aan de slag kunnen en één keer per maand zou de vakkundige docent naar ze toe kunnen komen. Hoe het allemaal precies moet? De Boer weet het niet, maar waar vraag rijst komt ook een antwoord. Tenslotte gaat het hem er om dat een molenaar zijn eigen zeilen leert maken. Alle molenaars. Omdat de zeilmakers het laten afweten.

Jan Houdijk

Een paar vreemde woorden:

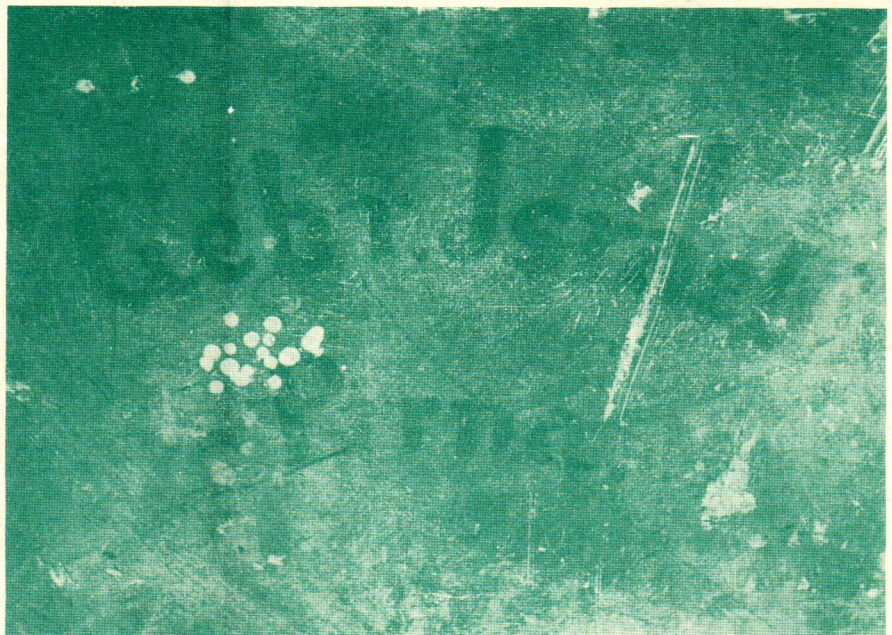
zeilplaat - 'n leren handschoen met een 'duim' om er de draad omheen te slaan en een ijzeren plaat als duwvlak voor de naald.

lijken - het aan het zeil naaien van het 'lijk', het lange touw langs het zeil.

grommer - met touw afgewerkt oog in het zeil.

tieren - de drie delen waaruit het touw gedraaid is.

Raadsel in de kuip

Wij blijven nog even op de korenmolen 'De Berk' in het Veenmuseum 't Aole Compas - waaraan we in het juli/augustusnummer een bezoekje brachten om het te hebben over een dubbele steenkaar -, want behalve het rijke aanzien dat twee koren op een koppel stenen biedt, ligt in de kuip een wel zeer vreemde steen.

Molenaar Hendrik Bökkers had al menige steen gezien in zijn leven, maar nooit een natuursteen van deze aard. Bovendien vond hij een tweetal merkwaardige teksten op de steen. De bijgaande foto's moeten dat duidelijk maken. De ene foto laat een in de steen gegraveerde beer zien, staande bij een molensteen met erboven de duidelijke tekst 'Hoffnung'. Wat eronder staat lijkt cyrillisch schrift (zoals het Russisch), maar gaat onze pet te boven.

Op de andere foto - van dezelfde steen - staat de geschilderde tekst 'Gebr. Israel Pirna'. Pirna is een plaatsje vlakbij Dresden in Oost-Duitsland in de buurt van de Tsjechische grens. De vraag rijst onmiddellijk: hadden of hebben de gebroeders Israel; zo zij nog in leven zijn, een handel of fabriek in molenstenen in Pirna, is die 'Hoffnung'-beer wellicht hun handelsmerk (geweest)? De molen 'De Berk' is uit Duitsland afkomstig en is daar tot 1952 in bedrijf geweest, zodat een Duitse herkomst van deze steen voor de hand ligt.

Voor het overige blijft het een raadsel en wie er onder de lezers van dit blad een tipje van de sluier kan oplichten is uiteraard buitengewoon welkom.

A. Pandse

Geen beter begin van een gilde-rubriek dan de aankondiging van de geboorte van Gerrit Jan Wassens. Gerrit Jan (Gert-Jan in de wandeling) werd op 27 september geboren en zal straks zijn eerste stapjes doen in de schaduw van de molen De Joeswert in Feerwerd. Onze felicitaties.

Frans van Limbeek heeft er een molen bijgepakt. Frans, die sinds '83 doende is op de Hackfortermolen in Vorden, heeft daar zijn zaakjes nu zover voor elkaar dat hij wel twee dagen in de week kan missen om de Wilper Molen in Posterenk tot leven te brengen. De bedoeling is ook op deze molen te gaan malen, maar dan is het wel nodig dat de stenen vervangen worden. De Wilper Molen is wat ruimer dan die in Vorden, maar verder vrijwel identiek. Hij is in bezit van de Stichting Behoud Wilper Molen.

Minder opgetogen kunnen we zijn over de Bökkers Mölle in Olst. Het voortbestaan van de molen is in het geding nu de burens van de molen vergevorderde plannen hebben aan zuid- en westkant van de molen hoogbouw te gaan zetten. Dat zal de Bökkers Mölle alle wind uit de zeilen nemen. Molenaar Hans Bökkers heeft nu bijstand van diverse molenclubs om zijn zaak te bepleiten. Niet alleen hoogbouw bedreigt de molen, maar ook nog eens een gat aan de noordwestkant. De Olster Asfaltfabriek, die daar gestaan heeft, heeft een sterk verontreinigde bodem achtergelaten en er is sprake van dat die tot 15 meter diepte moet worden uitgegraven. De vraag is of de molen dat zal kunnen hebben. Het is angst en beven in Olst, helaas.

Een treurige zaak, de ontwikkelingen rond de molen 'Rijn en Zon' in Utrecht. Een toch wel wat belovend molenaarsbedrijf naar de knoppen door een onontwarbaar kluwen van misverstanden en menselijke tekortkomingen. Een groot conflict tussen molenaar Bert van Rijswijk en het stichtingsbestuur, dat officieel boven hem is gesteld, en dat nu zelfs tot voor de rechter wordt uitgevochten. Daarbij ook nog eens een niet bijster goede samenwerking tussen de molenaars onderling en je kunt in de krant lezen wat een gerommel dat oplevert.

Beter dan de zaak nog eens op te rakelen lijkt ons de constatering dat een goed draaiende tent eerder is afgebroken dan opgebouwd. Het is duidelijk dat het molenaarsbedrijf in Utrecht een moeilijk te herstellen klap heeft gekregen van deze affaire: veel bakkers/afnemers zullen wel voor een tijd

genezen zijn van de lust hun grondstof van de molen af te nemen. Natuurlijk kunnen er conflicten ontstaan en die moeten ook niet uit de weg worden gegaan. Maar ze moeten van twee zijden met gezond verstand en grote voorzichtigheid worden uitgevochten. Met een verziende kans voor het molenbedrijf is geen van de partijen geholpen. Het is echt doodzonde dat dit is voorgevallen. Laat het ons aansporen ervoor te zorgen, dat dit soort zaken nooit meer voorvalt.

In de familie

In Zuidbarge op en rond de molen 'Zeldenrust' zijn wat bordjes verhangen. Vader Omvlee (67) heeft zijn molen overgedaan aan zoon Jan (39). Niet dat

hij zelf niet meer de baan op gaat - "in je stoel zitten, dat is toch niks, man!" -, maar officieel is zijn oudste zoon nu de molenaar. De nieuwe mulder, die in verschillende veevoederbedrijven werkte, wil de tarwemaalderij weer gaan uitbreiden.

Zijn broer Sietse deed al langer de dierenspeciaalzaak, maar de wisseling van de wacht brengt ook voor hem veranderingen. De oude winkel gaat dicht en er komt een nieuwe zaak met dierenbenodigdheden, plus een tweede pakhuis, direct bij de molen. Hoewel de beide broers hun zaken gescheiden houden gaan ze in de toekomst veel samendoen. En hun vader? Die blijft 'braaf een beetje meedoen'.

Er is ook nog ballotage-nieuws. Zaterdag 19 oktober stonden Wim Thönissen in Heumen en Hans Titulaer te Batenburg op het programma om geballoteerd te worden als gezelmolenaar. Hoe de ballotage is verlopen was op dit moment van schrijven niet bekend. Op 16 november volgt in Oldenhove de ballotage van Piet Reitsema.

Overleg met vrijwilligers

Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gilde van Vrijwillige Molenaars hebben besloten dat er jaarlijks overleg moet zijn. Er zijn nog altijd onduidelijkheden tussen beide clubs weg te praten en het is toch te gek dat twee gilden die zich in feite met het zelfde onderwerp bezighouden elkaar niet zouden verstaan. Dat is afgesproken op 18 september in Utrecht.

Gepraat werd er over de samenwerking van de twee gilden, over de cursus die nu gezamenlijk is opgezet, over reclame en actievoeren (niet onnodig gezien de afgesloten affaire rondom Quaker Oats), de verzekering van de leden bij Centraal Beheer en tenslotte het vestigingsbeleid. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars tilt daar toch echt anders aan dan de beroepsmolenaars doen (zie het stukje van Hans Dobbe in dit blad) en ook om die reden is geregeld overleg hoogstnoodzakelijk. Volgend jaar praat men dus verder.

Cursusboeken

De 'Cursus voor de Korenmolenaar' is zoals bekend van start gegaan. Twintig cursisten doen dit jaar voor het eerst mee aan de cursus, opgezet door ons gilde en dat van de vrijwillige molenaars. De animo was zo groot dat er nog liefhebbers moesten worden te leurgesteld.

Bij de cursus worden twee boeken gebruikt. Die zijn ook door niet-cursisten

Kopij voor het volgende nummer wordt tot 1 december ingewacht op het redactie-adres: Beuken-dreef 6, 4631 SG Hoogerheide.

Voor meelzakken en zakband naar

Van Randeraad's Zakkenhandel

Zuidzijde 118a
2411 RW BODEGRAVEN
Telefoon (01726) 16139
's Avonds na 18.00 uur:
telefoon (03488) 614

te bestellen bij de penningmeester van de cursuscommissie: G.W.M. Barendse, Beatrixstraat 79, 2685 BH Poeldijk. De prijzen zijn 45 gld. voor elk boek, exclusief porto. (Het ene boek is 'Zingende stenen'; het andere 'Rond zingende stenen' is speciaal voor de cursus samengesteld).

Met porto komen de boeken op 52,50. Samen krijgt men ze voor 99 gld. thuisgestuurd. Men dient, met duidelijke vermelding van welk boek men wenst, het vereiste bedrag over te maken aan Rabobank Midden-Westland, bankrek. 13.53.85.210, giro van de bank 148232.

Molens in de wandeling

De heer Chr. Janssen uit Heerlen stuurt ons namens het wandelcomité Weltermolen-Heerlen een oproep. Het gaat om het samenstellen van een permanente expositie 'molens in de wandeling'. Gevraagd worden alle soorten herinneringen (foto's, kaarten, brochures, affiches etc.) aan molens uitgegeven ter gelegenheid van wandeltochten en die op deze tochten betrekking hebben. Graag daarbij vermeld om welke molens het gaat en de naam van de organisatie. Adres: Eurenderweg 107, 6417 PA Heerlen. Tel. 045-419406.

Nieuw molenblad

Half januari verschijnt er een nieuw molenblad, getiteld 'Molens'. Het komt in de plaats van het 'Molennieuws' van 'De Hollandsche Molen' en krijgt een indrukwekkende eerste oplage van 13.000 stuks.

Het is de bedoeling dat het nieuwe kwartaaltijdschrift (24 pagina's op magazineformaat) niet alleen naar de leden gaat, maar ook in de losse verkoop. Alle molens kunnen als verkoopadres optreden en verdienen aan elk verkocht exemplaar ook nog wat. (Inkoop 1,50, verkoop 3,50). Het blad zal algemene moleninformatie bevatten met telkens bijzondere aandacht voor één molen. Het blad is ook te gebruiken voor allerlei molen-promotie-activiteiten.

Wie 'Molens' wil gaan verkopen dient minimaal 10 exemplaren af te nemen. Opgave bij 'De Hollandsche Molen', Herengracht 476, 1017 CM Amsterdam.

Rijn Waal Molendag

De laatste zaterdag van oktober werd voor de tweede maal de Rijn Waal-Molendag gehouden voor molenaars uit het Duits-Nederlandse grensgebied.

Vorig jaar vond het uitstapje plaats in Duitsland. Nu begon de tocht in Oud-Zevenaar bij molen 'De Hoop' van onze penningmeester Jan Pijnappel. Verder werden in de ochtend de molens van Stokkum en Elten bezocht. Na de lunch ging het de grens over naar de torenmolen van Werth. Volgden nog de molens van IJzerveorde en Zeddum (torenmolen). Na de lezing in de avond van de heer D. Abelskamp kon er tussen Duitse en Nederlandse collega's van gedachten worden gewisseld.

C.L. ROKVEN

bliksembeveiliging-onderhoud inspectie

Voor aanleg, onderhoud en inspectie van de bliksembeveiliging van Uw molens, vraag vrijblijvend informatie aan

C. L. ROKVEN
v. Homberghlaan 14
5491 GN Sint-Oedenrode
tel. 04138-74651 tussen 13.00 - 17.00 uur